

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 97. тач. 6. и 15. Устава Републике Србије, којим је прописано да Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, порески систем и финансирање остваривања права и дужности Републике Србије, утврђених Уставом и законом.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

• *Проблеми које овај закон треба да реши, односно циљеви који се овим законом постижу*

Разлози за доношење овог закона садржани су у потреби да се, у циљу обезбеђивања услова за даље спровођење свеобухватне реформе пословног окружења и борбе против „сиве економије” створе услови за ефикасније сузбијање нелегалног рада физичких лица, прилив инвестиција, запошљавање и привредни раст и омогућавање повољнијих услова привређивања растерећењем привредних субјеката. С тим у вези, предложено је даље фискално растерећење прихода по основу рада повећањем неопорезивог износа зараде и стимулисање запошљавања увођењем нових пореских олакшица за запошљавање одређених категорија лица и продужењем периода примене постојећих олакшица.

Предложено је повећање неопорезивог износа зараде са 18.300 динара на 19.300 динара месечно, што практично значи да се смањује основица пореза на зараду па и износ пореза по том основу. На тај начин обезбеђује се мање фискално оптерећење прихода које физичка лица остваре по основу рада, као и смањење трошкова пословања за послодавце.

У циљу подстицања запошљавања, предложено је увођење нових олакшица за послодавце по основу зараде новозапослених лица и за послодавце по основу зараде лица која су непосредно ангажована на пословима истраживања и развоја. Наиме, предлаже се увођење нове олакшице за послодавце у виду ослобођења од плаћања 70% обрачунатог и обустављеног пореза из зараде новозапосленог лица, за зараду исплаћену закључно са 31. децембром 2024. године. Поред тога, предложена је олакшица за послодавце који у оквиру своје делатности на територији Републике Србије обављају истраживање и развој, на начин да послодавац има право на ослобођење од плаћања 70% обрачунатог и обустављеног пореза из зараде новозапосленог лица која су непосредно ангажована на пословима истраживања и развоја, сразмерно времену које та лица проведу на пословима истраживања и развоја у односу на пуно радно време.

Предложено је и продужење периода примене постојећих пореских олакшица за запошљавање нових лица у виду права на повраћај дела плаћеног пореза по основу зараде новозапосленог лица у проценту од 65% до 75%, са 31. децембра 2021. године на 31. децембар 2022. године.

У вези са пореским ослобођењем по основу зараде оснивача запосленог у новооснованом привредном друштву које обавља иновациону делатност предложена је измена која се односи на услов за остваривање ослобођења са циљем да пореско ослобођење постане трајна мера.

Предлаже се прецизирање и продужење периода примене ослобођења од плаћања пореза по основу зараде квалификованог новозапосленог лица, на начин да се прописују додатни услови за наставак остваривања права на пореско ослобођење по основу зараде квалификованог новозапосленог лица до 2025. године.

Предлаже се увођење ослобођења од пореза на капитални добитак за обвезника који ауторско и сродна права и права индустријске својине у целости унесе као неновчани улог у капитал привредног друштва резидента Републике Србије.

Предложено је умањење дохотка за опорезивање годишњим порезом за обвезнике који имају мање од 40 година живота, на начин да се обвезницима који последњег дана календарске године за коју се утврђује годишњи порез на доходак грађана имају мање од 40 година живота годишњи збир зарада, опорезивог прихода од самосталне делатности и опорезивих прихода од ауторског и сродних права и права индустријске својине додатно умањује за износ три просечне годишње зараде по запосленом исплаћене у Републици Србији у години за коју се утврђује порез.

Поред тога, уводи се изузимање од опорезивања накнаде коју остварују студенти који обављају учење кроз рад, као материјално и финансијско обезбеђење, у складу са законом којим се уређује дуални модел студија. Ово изузимање је уведено ради уједначавања пореског третмана накнада као материјалног и финансијског обезбеђења које остварују студенти који обављају учење кроз рад у складу са Законом о дуалном моделу студија у високом образовању („Службени гласник РС”, број 66/19) са накнадама које остварују ученици који обављају учење кроз рад у складу са Законом о дуалном образовању („Службени гласник РС”, бр. 101/17 и 6/20).

Основна садржина предложених измена и допуна Закона о порезу на доходак грађана („Службени гласник РС”, бр. 24/01, 80/02, 80/02-др. закон, 135/04, 62/06, 65/06-исправка, 31/09, 44/09, 18/10, 50/11, 91/11-УС, 93/12, 114/12-УС, 47/13, 48/13-исправка, 108/13, 57/14, 68/14-др. закон, 112/15, 113/17, 95/18, 86/19, 153/20 и 44/21 - у даљем тексту: Закон) односи се на:

- повећање неопорезивог износа зараде са 18.300 динара на 19.300 динара месечно;
- увођење олакшице за послодавце који заснују радни однос са новим лицима, као и олакшица за послодавца по основу зараде лица која су непосредно ангажована на пословима истраживања и развоја;
- увођење ослобођења од пореза на капитални добитак по основу уноса ауторског и сродних права и права индустријске својине у капитал привредног друштва;
- продужење периода примене постојећих олакшица за запошљавање нових лица;
- увођење умањења дохотка за опорезивање годишњим порезом за обвезнике који имају мање од 40 година живота;
- изузимање од опорезивања накнаде коју остварују студенти који обављају учење кроз рад као материјално и финансијско обезбеђење сагласно закону којим се уређује дуални модел студија;
- прецизирање одређених одредаба у смислу стварања услова за адекватну примену Закона.

- *Разматране могућности да се проблеми реше и без доношења закона*

Имајући у виду да је реч о елементима система и политике јавних прихода који се, сагласно одредбама Закона о буџетском систему („Службени гласник РС”, бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13-исправка, 108/13, 142/14, 68/15-др. закон, 103/15, 99/16, 113/17, 95/18, 31/19, 72/19 и 149/20) уводе законом, то значи да се измене и допуне тих елемената могу вршити само законом. Према томе, како се материја која се уређује овим законом односи на опорезивање прихода грађана и спада у законодавну регулативу, није разматрано, нити је било основа за разматрање њеног уређења другим законом или подзаконским актом.

- *Зашто је доношење закона најбољи начин за решавање проблема*

С обзиром да се ради о законској материји, одређена постојећа законска решења једино је и могуће мењати и допуњавати доношењем закона, тј. изменама и допунама Закона.

Уређивањем порескоправне материје, овим законом даје се допринос правној сигурности и обезбеђује јавности доступност у погледу вођења пореске политике, с обзиром да се овај закон као општи правни акт објављује и ствара једнака права и обавезе за све субјекте који се нађу у истој порескоправној ситуацији.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Уз члан 1.

У члану 9. Закона изменом става 1. тачка 23а) прецизира се да изузимање од опорезивања порезом на доходак грађана може да се оствари за примања студената који обављају учење кроз рад. На овај начин се уводи изузимање накнаде коју остварују студенти који обављају учење кроз рад у дуалном моделу студија као материјално и финансијско обезбеђење уз већ постојећим законским решењем прописано изузимање накнаде за ученике у дуалном образовању. Врши се и терминолошко усаглашавање одредбе.

Уз члан 2.

Изменама члана 15а Закона врши се повећање неопорезивог износа зараде са 18.300 на 19.300 динара месечно.

Уз чл. 3. и 4.

У чл. 21в став 1. Закона и 21д став 1. Закона, којима се уређује право послодавца на повраћај дела плаћеног пореза, у проценту од 65% до 75% по основу зараде новозапослених лица, предлаже се продужење важења постојећих олакшица. Како олакшице истичу закључно са 31. децембром 2021. године, предлаже се продужење периода њихове примене на 31. децембар 2022. године.

Уз члан 5.

У члану 21е Закона, којим је уређена олакшица за послодавца - новоосновано привредно друштво које обавља иновациону делатност, врши се брисање одредбе става б. овог члана, којом је био прописан услов за остваривање олакшице. На тај начин пореско ослобођење из овог члана постаје трајна мера, на начин да ће право на коришћење ослобођења моћи да остваре послодавци независно од тренутка оснивања привредног друштва.

Уз члан 6.

Врши се измена члана 21ж Закона, којим је уређена олакшица за послодавца који заснује радни однос са квалификованим новозапосленим лицем, тако што се прописују додатни услови за наставак периода примене ове пореске олакшице до 2025. године.

Уз члан 7.

Врши се додавање два нова члана којима се уређују нове олакшице за запошљавање. Новододатим чланом 21з уређује се нова олакшица за послодавца који заснује радни однос са новозапосленим лицем, на начин да се послодавац ослобађа обавезе плаћања 70% обрачунатог и обустављеног пореза из зараде новозапосленог лица за зараду исплаћену закључно са 31. децембром 2024. године.

Новододатим чланом 21и уређује се нова олакшица за послодавца по основу зараде лица која су непосредно ангажована на пословима истраживања и развоја. Послодавац који у оквиру своје делатности на територији Републике Србије обавља истраживање и развој ослобађа се обавезе плаћања 70% обрачунатог и обустављеног пореза из зараде лица која су непосредно ангажована на пословима истраживања и развоја, сразмерно времену које таква лица проведу на пословима истраживања или развоја у односу на пуно радно време.

Уз члан 8.

У члану 51. Закона врши се правно-техничко прецизирање одредбе у вези са обавезом предузетника да сва плаћања врши преко текућег рачуна. Прецизира се да је предузетник дужан да сва плаћања врши преко текућег рачуна код банке и да води средства на том рачуну у складу са законом којим се уређује обављање плаћања правних лица, предузетника и физичких лица која не обављају делатност.

Уз члан 9.

У члану 72. Закона врши се прецизирање појма преноса код опорезивања прихода порезом на капитални добитак, на начин да се другим преносом уз накнаду сматра и сваки унос неновчаног улога у правно лице.

Уз члан 10.

Врши се допуна члана 72а Закона, тако што се разлика која је настала заменом акција, односно удела које обвезник има у привредном друштву преносиоцу искључиво за акције односно уделе у привредном друштву стицаоцу, која замена се врши у статусној промени, је предмет пореског изузимања по основу пореза на капиталне добитке.

Уз члан 11.

У члану 74. Закона додају се нови ставови којима се уређује набавна цена акција односно удела који су стечени у статусној промени када се врши замена акција, односно удела које обвезник има у привредном друштву преносиоцу искључиво за акције односно уделе у привредном друштву стицаоцу, као и набавна цена акција или удела стечених преносом ауторског и сродних права и права индустријске својине које су унете као неновчани улог у капитал привредног друштва по основу ког је обвезник стекао право на пореско ослобођење.

Уз члан 12.

У члану 75. Закона врши се прецизирање у погледу позивање на одговарајуће одредбе Закона.

Уз члан 13.

У члану 79а Закона врши се измена која се односи на рок за обавештавање надлежног пореског органа о губитку права на пореско ослобођење, на начин да је у случају смањења основног капитала обвезник који изгуби право на претходно остварено ослобођење по основу улагања новчаних средстава која су остварена продајом дигиталне имовине у основни капитал привредног друштва резидента Републике Србије, дужан да о томе обавести надлежни порески орган у року од 30 дана од дана губитка права.

Уз члан 14.

Новододатим чланом 79б Закона уређује се ново пореско ослобођење у случају уноса ауторског и сродних права и права индустријске својине у капитал привредног друштва, на начин да се обвезник који ауторско и сродна права и права индустријске својине у целости унесе као неновчани улог у капитал привредног друштва резидента Републике Србије ослобађа пореза на капитални добитак остварен тим преносом.

Уз члан 15.

У члану 87. Закона уређује се умањење дохотка за опорезивање годишњим порезом на доходак грађана за обвезнике који имају мање од 40 година живота, тако да се обвезницима годишњег пореза на доходак грађана који последњег дана календарске године за коју се утврђује годишњи порез на доходак грађана имају мање од навршених 40 година живота, годишњи збир зарада, опорезивог прихода од самосталне делатности и опорезивих прихода од ауторског и сродних права и права индустријске својине додатно умањује за износ три просечне годишње зараде по запосленом исплаћене у Републици Србији у години за коју се утврђује порез.

Уз члан 16.

У члану 88. Закона се врши техничка измена у вези са позивањем на одговарајућу одредбу Закона.

Уз члан 17.

У члану 95. Закона врши се прецизирање у погледу рокова за подношење пореске пријаве.

Прецизира се рок за подношење пореске пријаве у случају када обвезник оствари приход по основу преноса инвестиционих јединица по основу којег може да настане

капитални добитак или губитак, на начин да се уместо рока од 30 дана од дана када је обвезник остварио или започео остваривање прихода прописује рок од 30 дана од истека сваког календарског полугодишта у којем је извршен пренос инвестиционих јединица.

Поред тога, уређује се рок за подношење пореске пријаве у случају преноса дигиталне имовине по основу ког преноса може да настане капитални добитак или капитални губитак, као рок од 120 дана од истека квартала у којем је остварен приход по основу преноса дигиталне имовине.

Уз члан 18.

Члан 97. Закона се брише из разлога што је овом одредбом био прописан подзаконски акт чији је период примене истекао (Правилник о облику и садржини пореске пријаве за утврђивање пореза на приходе грађана - „Службени гласник РС”, бр. 39/01 и 46/01-исправка).

Уз члан 19.

У члану 99. Закона врши се прецизирање одредбе у вези са обрачунавањем и плаћањем пореза по одбитку. Прецизира се да обавезу обрачунавања и плаћања пореза по одбитку има и део правног лица, односно пословна јединица нерезидентног правног лица која је регистрована код надлежног државног органа.

Уз члан 20.

У члану 109. Закона врши се прецизирање у погледу обавезе подношења документације о уносу неновчаног улога у капитал привредног друштва приликом подношења пореске пријаве за сврху утврђивања права на пореско ослобођење.

Уз члан 21.

Прелазна одредба у вези са усклађивањем неопорезивог износа зараде годишњим индексом потрошачких цена.

Уз члан 22.

Прелазна одредба која се односи на начин утврђивања смањења броја запослених као услова за наставак коришћења олакшице за запослене код послодавца који користи пореску олакшицу из члана 21ж Закона.

Уз члан 23.

Предлаже се да се приход исплаћен предузетнику или предузетнику паушалцу у смислу члана 31. Закона, сматра приходом од самосталне делатности без обзира на природу његовог односа са налогодавцем у смислу одредаба члана 85. Закона, односно члана 9. Закона о пореском поступку и пореској администрацији, у случају када тај предузетник или предузетник паушалац постане квалификовано новозапослено лице.

Уз члан 24.

Наводи се да ће се подзаконски акти за извршавање овог закона донети у року од 120 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Уз члан 25.

Прецизира се почетак примене овог закона.

Уз члан 26.

Предлаже се да овај закон ступи на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона није потребно обезбедити додатна средства у буџету Републике Србије.